

2023-02-27

Dnr. RAÄ-2023-539

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Riksantikvarieämbetets budgetunderlag 2024–2026

Riksantikvarieämbetet överlämnar härmed budgetunderlaget för åren 2024–2026 i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Sammanfattning

Med de utgångspunkter och bedömningar som redovisas i budgetunderlaget föreslår Riksantikvarieämbetet följande. Siffror i parentes anger sida där behoven utvecklas.

Riksantikvarieämbetets finansiering

I tabellen nedan redovisas behov av förstärkt finansiering i Riksantikvarieämbetets anslag. Beloppen redovisas i tusental kronor exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 1. Sammanfattning av behov av förstärkta anslag.

Anslag	Ändamål	2024	2025	2026	Kommentar
7:1, ap.1 Riksantikvarieämbetet	Långsiktig förvaltning av nationell digital infrastruktur (6)	5 000	5 000	5 000	Permanent förstärkning
7:2 ap.1, Bidrag till kulturmiljövård	Grundläggande behov (15)	52 000	52 000	52 000	Permanent förstärkning
7:2 ap.2, Bidrag till kulturarvsarbete	Grundläggande behov (15)	2 000	2 000	2 000	Permanent förstärkning

Vidare föreslår Riksantikvarieämbetet:

- att medel för anslags- och planeringsramar anvisas i enlighet med tabell 5 (21),
- att låneramen fastställs till 100 000 tkr för budgetåren 2024–2026,
- att räntekontokrediterna fastställs till 15 000 tkr för budgetåren 2024–2026,
- att anslagskrediter för åren 2024–2026 fastställs till 3 procent av anslagen,
- att bemyndiganderam för anslag 7:2, ap.1 budgetåren 2024–2026 fastställs till 90 000 tkr (23),
- att bemyndiganderam för anslag 1:4 beviljas budgetåren 2024–2026 och fastställs till 24 000 tkr (24),
- att beloppsfördelningen av infriade åtaganden i regleringsbrevet är indikativ,

- att 4 000 000 kronor av anslag 7:2 ap.1 får användas för bidrag till världsarvssamordning som avser de världsarv som är kulturarv även under år 2024 (5).

Riksantikvarieämbetets uppdrag

Riksantikvarieämbetet ser det som angeläget:

- att skrivningar i uppdrag som ges till flera myndigheter synkroniseras (3),
- att förvaltningen av Visby ringmur ges en långsiktig lösning (4),
- att regeringen inrättar ett kulturskyddsråd inom det civila beredskapssystemet (10),
- att Riksantikvarieämbetet ges ett regeringsuppdrag att utreda långsiktig föremålsförvaring för museer (11).

Behov i samhället

Vidare påpekar Riksantikvarieämbetet vikten av att förutsättningarna för andra aktörers kulturarvsarbete säkras genom:

- att medel görs tillgängliga för landets regionala museer i syfte att tillsätta utvecklare för digitalisering inom museisektorn (9),
- att regeringen säkerställer att medel för angelägna beredskapshöjande åtgärder kommer kulturarvssektorn till del (11),
- att den nationella kulturfastighetsstrategin utvärderas (17),
- att de finansiella förutsättningarna för förvaltare av statliga kulturfastigheter ses över och att anslagen anpassas till en nivå som möjliggör en författningssenlig förvaltning (17).

Detta beslut har fattats av riksantikvarien Joakim Malmström efter föredragning av verksamhetscontrollern Åke Hultsten. Även överantikvarien Susanne Thedéen, enhetschefen Lotta Boss samt ekonomichefen Martin Ekepil Ringelid har varit med om den slutliga handläggningen.

Joakim Malmström

Åke Hultsten

Beslutet har signerats elektroniskt varför underskrifter saknas.

Kopia till:

Ekonomistyrningsverket

Finansdepartementet

Försvarsdepartementet

Riksdagens utredningstjänst

Riksrevisionen

Statskontoret

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Samhällsbyggnadsaktörerna ser kulturmiljön som en tillgång

Förslag:

- Att skrivningar i regeringsuppdrag som ska utföras av flera myndigheter synkroniseras.
- Att förvaltningen av Visby ringmur ges en långsiktig lösning.
- Att 4 000 tkr av anslag 7:2 ap.1 får användas för bidrag till världsarvssamordning som avser de världsarv som är kulturarv även under år 2024.

Riksantikvarieämbetet ska enligt sin instruktion särskilt:

- verka för ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- verka för att kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet tas till vara samt bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande,
- följa och stödja det regionala kulturmiljöarbetet.

Samordnade uppdrag till sektorsmyndigheter och länsstyrelserna är en förutsättning för det statliga kulturmiljöarbetet

Länsstyrelserna är viktiga aktörer i det statliga kulturmiljöarbetet. Effektiv samverkan mellan centralmyndigheter och länsstyrelser i de uppdrag regeringen årligen ger myndigheterna är ofta en förutsättning för måluppfyllelsen i uppdragen. Vi har på senare år vid flera tillfällen noterat att uppdrag som förutsätter samverkan mellan myndigheter i olika former inte är synkroniserade. Det tar sig uttryck i att förväntningarna på olika myndigheters medverkan i uppdragen beskrivs olika i myndigheternas respektive regleringsbrev. Detta leder till att uppdragen inte resurssätts i myndigheternas respektive verksamhetsplanering på ett sätt som möjliggör ett effektivt genomförande. En effekt av detta har varit att länsstyrelserna hänvisat till att de saknar resurser för att medverka i uppdragen om havsplanering och översyn av riksintressen i den omfattning som uppdragens genomförande krävt. Ett annat exempel är det under 2023 aktuella uppdraget om den kyrkoantikvariska ersättningen. Där framgår i länsstyrelsernas regleringsbrev att Riksantikvarieämbetet ska lämna anvisningar för länsstyrelsernas rapportering, något som inte nämns i Riksantikvarieämbetets regleringsbrev.

Riksantikvarieämbetet önskar att Regeringskansliet bereder skrivningarna i regleringsbrev och regeringsuppdrag mellan departementen så att de förväntade insatserna från berörda myndigheter är entydigt beskrivna och synkroniserade i tid.

Vården av Visby ringmur bör inte skötas av Riksantikvarieämbetet

Gotlands kommun äger huvuddelen¹ av Visby ringmur. Staten äger två torn som förvaltas av Statens fastighetsverk. Mindre delar av ringmuren ägs av andra. Ringmuren är en fornlämning och är en del av världsarvet Hansestaden Visby.

Enligt kungliga brev, vilket idag motsvarar beslut av regeringen, från 1863, 1874, 1876 och 1880 skulle Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien ansvara för förvaltningen av Visby ringmur. När akademien 1975 skiljdes från Riksantikvarieämbetet tog Riksantikvarieämbetet över ansvaret, vilket var naturligt vid tidpunkten eftersom Riksantikvarieämbetet då hade en relativt omfattande verksamhet för fastighetsförvaltning.

Statens fastighetsverk tog den 1 januari 2015 över förvaltningen av de fastigheter som Riksantikvarieämbetet dittills förvaltade. Ansvaret för vården av den del av ringmuren som ägs av Gotlands kommun kvarstod dock hos Riksantikvarieämbetet, eftersom Statens fastighetsverk endast förvaltar statlig egendom.

Att Riksantikvarieämbetet har kvar ansvaret för vården av Visby ringmur är olyckligt ur flera perspektiv:

- Riksantikvarieämbetet förvaltar sedan 2015 inte några fastigheter och har därför svårt att upprätthålla den kompetens som krävs för en ändamålsenlig och effektiv vård av ringmuren. Genom att vi saknar en egen förvaltningsorganisation och därmed inte kan vidta nödvändiga underhållsåtgärder i egen regi behöver alla operativa åtgärder i vården av ringmuren upphandlas. Det leder till att de administrativa kostnaderna för genomförda åtgärder blir höga och att det är svårt att få kontinuitet och långsiktighet i vården.
- Att staten vårdar en kommunal fastighet utan att det upprättats ett avtal som reglerar förhållandet mellan parterna torde vara unikt. Den rådande situationen leder till en otydlig fördelning av ansvaret för förvaltningen av en av landets större fornlämningar och bidrar till att underhållet blir händelsestyrt i stället för förebyggande.

Riksantikvarieämbetet bedömer att det är angeläget att ansvaret för förvaltningen av Visby ringmur klarläggs och att någon annan än Riksantikvarieämbetet ges det operativa ansvaret för vård och förvaltning av anläggningen.

Riksantikvarieämbetet förordar någon av nedanstående lösningar.

1. Staten avsäger sig ansvaret för vården av de delar av Visby ringmur som ägs av Gotlands kommun. Det sker genom att regeringen upphäver de kungliga breven. Förvaltning kan i sådant fall till del bekostas genom bidrag från anslaget Bidrag till kulturmiljövård (7:2 ap.1).
2. Ansvaret för förvaltningen av Visby ringmur överförs till Statens fastighetsverk. Detta bör i så fall ske genom att staten förvärvar de delar av ringmuren som ägs av Gotland kommun. Utgångspunkten är att köpeskillingen blir symbolisk, eftersom ringmuren inte har något marknadsvärde. Statens fastighetsverk bör i samband med det få ett

¹ Ca 99% av murens totala längd.

resurstillskott i anslaget 1:10 Bidragsfastigheter för att långsiktigt kunna bekosta förvaltningen. Med förvaltningen av Visbys kyrkoruiner och ringmur samlad hos en aktör kan kompetens och rutiner kring ruinvård i en stadskärna utvecklas och effektiviseras. Det skulle också innebära att statens kostnader sannolikt minskas genom de stordriftsfördelar som uppnås.

Riksantikvarieämbetet har haft en dialog med Gotlands kommun och Statens fastighetsverk var för sig, men inte kunnat nå en samsyn kring förslagen ovan.

Att utreda de närmare formerna för ovanstående skulle kunna göras till en del av ett bredare uppdrag rörande utvärdering av den statliga kulturfastighetsstrategin (se vidare avsnittet "Styrmedel och arbetssätt stärker kulturarvets position i samhälls-utvecklingen" på sidan 19).

Världsarvssamordningen behöver fortsatt stöd

Riksantikvarieämbetet fortsätter under 2023 att koordinera genomförandet av *Handlingsplan för den nationella världsarvsstrategin (2021–2024)*. Handlingsplanen och dess genomförande kommer att utvärderas under 2025 inför framtagande av planen för den andra genomförandeperioden 2026–2029. Handlingsplanen innefattar insatser inom nio utvecklingsområden. En av dessa är Utvecklingsområde 8, tillfällig satsning på världsarvssamordnarna. För ändamålet har det genom Riksantikvarieämbetets regleringsbrev möjliggjorts en avsättning av medel från anslag 7:2 ap.1 om 4 000 tkr för bidrag till världsarvssamordning till och med år 2023. Riksantikvarieämbetet bedömer att bidraget gör stor nytta i relation till strategins genomförande och att det vore lämpligt att den tillfälliga satsningen på världssarvssamordningen omfattar även det sista året i handlingsplanens genomförandeperiod.

Riksantikvarieämbetet föreslår att 4 000 tkr av anslag 7:2 ap.1 får användas för bidrag till världsarvssamordning som avser de världsarv som är kulturarv även under år 2024.

Kulturarvsinformation är angelägen, används och gör skillnad i samhället

Förslag:

- En nivåhöjning av anslag 7:1 ap.1 Riksantikvarieämbetet med 5 000 tkr från och med år 2024 för system- och informationsförvaltning.

Riksantikvarieämbetet ska enligt sin instruktion särskilt:

- verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverka med andra, exempelvis universitet och högskolor, och samla in och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde,
- främja kunskapsförsörjning och metodutveckling samt bedriva informations- och rådgivningsverksamhet inom sitt verksamhetsområde,
- förvalta nationella databaser för kulturhistorisk information.

Digitala informationsflöden är en viktig förutsättning i en modern statsförvaltning

Riksantikvarieämbetet har flera uppdrag i instruktion och andra förordningar där digitalisering och tillhandahållande av digitala informationsmängder är en central del. Vi har ett antal informationsansvar liksom en viktig roll att främja och verka för att kulturarvsinformation används, aggregeras, analyseras och beforskas i syfte att bidra till ett hållbart samhälle. Den digitala omställningen ger stora möjligheter men innebär också utmaningar.

Bebyggelse ett prioriterat område

Den byggda miljön är ett prioriterat område för Riksantikvarieämbetet. Vi arbetar kontinuerligt med att förbättra såväl informationen vi har i våra register som systemen vi använder för att tillgängliggöra informationen. Dialogen med våra målgrupper, inte minst de inom samhällsbyggnadsprocessen, är central för att våra informationsmängder ska finnas tillgängliga där de gör nytta.

Genom digitaliseringen av den arkeologiska processen och informationsflödet i relation till Kulturmiljöregistret skapades betydande kvalitetshöjningar och hanteringen effektiviserades. Riksantikvarieämbetet ser motsvarande behov för samhällets informationshantering kring bebyggelse med kulturvärden.

För att skapa förutsättningar för aktörerna i samhällsbyggnadsprocessen att värna och ta tillvara bebyggelsens kulturvärden har Riksantikvarieämbetet sedan 1998 tillhandahållit ett digitalt bebyggelseregister. Idag finns ett stort behov av att modernisera funktionaliteten och kvalitetssäkra informationsmängden för att bättre möta användarnas behov. Det finns också

en ambition att öka antalet registerförare, särskilt bland kommunerna, för att skapa en nationell täckning. Aktörerna i samhällsbyggnadsprocessen är den primära målgruppen och därför planeras även för tillgängliggörande via den nationella geodataplattformen. Informationen kommer dessutom att göras tillgänglig genom Riksantikvarieämbetets tjänster för öppna data. För att nå önskade effekter samverkar vi med flera myndigheter som till exempel länsstyrelserna, Lantmäteriet, Boverket, Svenska kyrkan samt kommunerna.

Tillgång till kulturarvsdata är en förutsättning för forskning och utveckling

Digitaliseringen erbjuder nya möjligheter att tillgängliggöra och använda kulturarvet. Inte minst inom forskningen innebär tillgänglig och aggregerad information från en mångfald av källor nya möjligheter. Riksantikvarieämbetet har under en lång rad år tillhandahållit infrastrukturen K-samsök som ger tillgång till kulturarvsdata från en stor mängd kulturarvsaktörer. Just nu utvecklas nästa generations K-samsök. Det nya K-samsök kommer att, utöver nuvarande funktionalitet, vara den nationella forskningsinfrastrukturen för digitala arkeologiska forskningsdata. Utvecklingen finansieras delvis av Vetenskapsrådet och bedrivs inom ramen för konsortiet Svedigark där Riksantikvarieämbetet, Statens historiska museer och sex universitet ingår. Infrastrukturen syftar till att ge forskare möjlighet att genomföra aggregerade datadrivna analyser på material som inte tidigare varit tillgängligt för forskning.

Moderna system och regelverk ställer krav på en aktiv förvaltning

Förväntan på myndigheten är stor och Riksantikvarieämbetet tillhandahåller flera av de informationsmängder som efterfrågas inom samhällsbyggnadsprocessen, av kulturarvssektorn och akademien. Kraven på förvaltningen har också ökat under det senaste decenniet genom regleringar på dataskydds- och informationssäkerhetsområdet samt förändrade hotbilder. En konsekvens av detta är att det i dag krävs större medverkan av juridisk sakkunskap i förvaltningen. Bristen på såväl jurister med dataskyddskompetens som personer med annan kompetens inom IT-området är stor på den svenska arbetsmarknaden vilket driver upp kostnaderna för verksamheten.² Sammantaget innebär det att vi med givna resurser får allt svårare att uthålligt och aktivt förvalta våra system och informationsmängder på det sätt som krävs.

Riksantikvarieämbetet äskar därför om en permanent förstärkning av förvaltningsanslaget med 5 000 tkr från och med år 2024 för system- och informationsförvaltning.

² Se arbetsgivarverkets Kompetensbarometer 2022.

Landets kulturarvsaktörer är starkare tillsammans

Förslag

- Medel bör göras tillgängliga för de regionala museerna i syfte att tillsätta utvecklare för att samordna och driva kunskapsutbyte inom digitaliseringsfrågor.
- Regeringen bör inrätta ett nationellt kulturskyddsråd inom det civila beredskapssystemet.
- Regeringen bör tillse att medel för angelägna beredskapshöjande åtgärder kommer kulturarvssektorn till del.

Riksantikvarieämbetet ska enligt sin instruktion särskilt:

- främja utveckling och samarbete på museiområdet,
- erbjuda teknik och metodstöd till museer

Myndigheten ska även enligt instruktionen samordna och stödja arbetet med digitalisering, digitalt bevarande och digital förmedling inom kulturarvsområdet. Myndigheten har också ett samlat ansvar, sektorsansvar, för funktionshindersfrågor med anknytning till myndighetens verksamhetsområde.

Riksantikvarieämbetet ska vara en pådrivande aktör

Museer och andra kulturarvsaktörer är centrala för såväl förvaltningen av kulturarvet som för alla möjligheter att ta del av kulturarvet. Tillsammans besitter landets kulturarvsaktörer en stor bredd av verksamhet och kompetens samt delar möjligheter och utmaningar. Ökad samverkan mellan kulturarvsaktörerna är en framgångsfaktor för att kulturarvet ska bevaras, användas och utvecklas.

För att kunna driva utvecklingen av kulturarvsarbetet och främja utveckling och samarbete inom museiområdet strävar Riksantikvarieämbetet efter att vara en tydlig och attraktiv samarbetspart som medverkar på ledande arenor. Myndigheten utgör ett uppskattat stöd inom en rad för kulturarvssektorn relevanta områden så som samlingsförvaltning, säkerhetsfrågor, digital förmedling och utställningsproduktion för att nämna några.

De områden som myndigheten ser som högst prioriterade nu, och under den närmast överskådliga framtiden, är museisektorns digitalisering och beredskapsfrågorna. Det finns synergier mellan dessa två områden, dels genom de initiativ på europainivå som syftar till att 3D-dokumentera de viktigaste kulturarvsobjekten, dels genom att beredskapsplaneringen

behöver innefatta skydd även av den digitala informationen och infrastrukturen för tillgängliggörande av den samma.

Digitaliseringen är den viktigaste frågan inom museisektorn

I arbetet med digitalt bevarande och digital förmedling har Riksantikvarieämbetet under 2022 inrättat ett program för att utveckla och samordna arbetet med museernas digitala omställning. Detta är en omfattande och långsiktig satsning för att vi ska kunna bli ett sammanhållet och efterfrågat stöd för museernas verksamhetsutveckling inom detta område. Det är viktigt ur flera olika aspekter såsom demokrati, tillgänglighet men även beredskap. Programmet bygger vidare på myndighetens arbete inom ramen för samordningskansliet för Digisam och möjliggörs genom de resurser som tilldelats myndigheten för detta ändamål.

Kompetensförsörjning skapar förutsättningar

En av de första insatser som genomförs inom ramen för programmet är en utbildningssatsning som syftar till ett brett kompetenslyft inom digitalisering för museisektorn. Satsningen genomförs med tre inriktningar:

- En basutbildning för museianställda som syftar till att ge förståelse för vad digitaliseringen innebär för museiarbetet och skapa trygghet inför att vara delaktig i digitaliseringsfrågor på arbetsplatsen.
- En ledarskapsutbildning för chefer och ledare inom sektorn. Utbildningen bygger på användardriven förändringsledning och att utveckla förmågor att arbeta hållbart med bland annat kompetensfrågor kopplat till digitalisering.
- En spetsutbildning för medarbetare som arbetar med samlingsförvaltning och/eller digitalisering med fokus på att utveckla djupkunskap inom länkad data.

Utbildningen genomförs i ett första steg som pilot i stockholmsregionen vilken möjliggörs genom extern finansiering från Europeiska socialfonden. Samtliga centralmuseer som har verksamhet i Stockholm (12 stycken) har skrivit under en avsiktsförklaring att medverka i projektet. Det innebär att under perioden 2023–2025 genomgår uppskattningsvis 1230 personer basutbildningen, 150 personer får spetsutbildning och 180 personer ledarskapsutbildning.

Pilotens totala budget är cirka 16 miljoner kronor vilket gör det här till en mycket kostnadseffektiv utbildningssatsning men också troligen det största kompetenslyftet som gjorts i museisektorn i modern tid.

De utbildningsmoduler och handledningar som tas fram under piloten kommer att licensieras öppet (CC BY). Riksantikvarieämbetet avser att efter piloten att bredda utbildningsinsatsen till att omfatta hela landet.

Riksantikvarieämbetet tar initiativ till en nationell strategi för digitalt kulturarv

I det nationella arbetet med digitalisering av kulturarvet ser Riksantikvarieämbetet ett antal utmaningar. Det finns en stor ojämlikhet i digitaliseringsförmåga i landet. Kompetensbristen är stor i landet som helhet men extra tydlig utanför storstadsregionerna då de specialister

som finns inom området i stor utsträckning är koncentrerade till dessa. Det är också en fråga om resurser. För en jämlik och representativ tillgång till kulturarvet behövs därför en starkare regional förankring. Riksantikvarieämbetet tar under 2023 fram en nationell strategi för digitalt kulturarv och etablerar ett aktivt nätverk för att öka förmågan oavsett var man befinner sig i landet. För att säkerställa att denna satsning får effekt i hela landet föreslår vi därför ett stöd till landets regioner för att anställa utvecklare som kan driva nätverks- och kompetensutbyte, samordna insatser och skapa relationer regionalt. Dessa utvecklare skulle utgöra en viktig del i det nationella nätverket för digitalt kulturarv som Riksantikvarieämbetet etablerar. Placeringen bör vara på regionala museer.

För att öka det regionala genomslaget i den digitala omställningen föreslår Riksantikvarieämbetet ett tidsbegränsat stöd riktat till de regionala museerna via kultursamverkansmodellen. Stödet syftar till att anställa utvecklare för att samordna och driva kunskapsutbyte inom digitaliseringsfrågor. Riksantikvarieämbetet uppskattar behovet till ca 17 miljoner kronor årligen under 2024–2026.

Den civila beredskapen inom kulturarvssektorn behöver höjas

Under våren 2022 förde Riksantikvarieämbetet dialog med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) om kulturarvets behov i ett beredskapsperspektiv. Som ett resultat av denna dialog gavs Riksantikvarieämbetet, tillsammans med Riksarkivet och Kungliga biblioteket, möjlighet att lämna underlag till MSB:s regeringsuppdrag om åtgärder för att stärka det civila försvaret. MSB redovisade sitt uppdrag genom rapporten *Civilt försvar mot 2030 – ett totalförsvar i balans*.³ I den redovisas ett antal förslag för skydd av kulturarv. Samtliga förslag ligger i linje med hur Riksantikvarieämbetet vill fortsätta att driva arbetet mot en ökad beredskap och skydd av kulturarv i Sverige.

Behoven av beredskapsplanering i kulturarvssektorn är stora

Kulturarvet har under en lång tid varit förbiset i den nationella beredskapsplaneringen. De decennier av avspänning som tog vid efter kalla krigets slut har inneburit att frågorna inte varit på agendan vare sig i kulturarvssektorn eller i samhället i stort. När säkerhetsläget i vår omvärld nu försämrats ökar behoven av beredskap och planering för det civila försvaret inom kulturarvssektorn. Riksantikvarieämbetet avser att fortsätta ta initiativ och driva samordningen av beredskapsarbetet för skydd av kulturarv i nära samverkan med MSB, Riksarkivet, Kungliga biblioteket, länsstyrelserna, de centrala museerna samt övriga kulturarvsaktörer och relevanta beredskapsaktörer.

För att planläggning av beredskapsarbetet i relation till kulturarvet ska kunna samordnas effektivt föreslår Riksantikvarieämbetet att regeringen inrättar en formell samverkan i form av ett kulturskyddsråd.

Riksantikvarieämbetet ser det som naturligt att myndigheten ges uppdraget att vara sammankallande i rådet.

³ MSB, *Civilt försvar mot 2030 – ett totalförsvar i balans*, Slutredovisning av regeringsuppdrag (Ju2022/01209/SSK)

Det finns stora behov av finansiering av beredskapshöjande åtgärder

För att säkerställa skydd av våra viktigaste kulturarv i händelse av krig finns stora behov i kulturarvssektorn. Det finns behov av uppdaterade beredskapsplaner, magasin för undanförelse av prioriterade delar av samlingarna samt ersättningsmagasin för magasin som är olämpliga ur beredskapssynpunkt. Vidare finns behov av skydd av fast och flyttbar kulturgömdom på plats, samt säkring av digitala samlingar.

Det är därför angeläget att finansiering ur civilförsvarsbudgeten ställs till kulturarvssektorns förfogande för att genomföra beredskapshöjande åtgärder.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap uppskattar att behoven är 640 miljoner kronor för 2024, 60 miljoner kronor för 2025 och sedan 400 miljoner kronor årligen fram till 2030 (exklusive skydd av kyrkliga kulturminnen och arkiv).⁴

Förutsättningarna för långsiktig föremålsförvaring för museer behöver utredas

Riksantikvarieämbetet bedömer, mot bakgrund av utredningar som gjorts av riksrevisionen och statskontoret och aktuella beredskapshöjande åtgärder, att det finns ett stort behov av att utreda förutsättningarna för långsiktig föremålsförvaring för museer. Utredningen bör belysa de samlade behoven i museisektorn och vilken roll Riksantikvarieämbetets verksamhet inom ramen för Svensk museitjänst bör ha för att möta dessa. Riksantikvarieämbetet bedömer att utredningen kan genomföras genom att regeringen tillsätter en statlig utredning eller genom att regeringen ger Riksantikvarieämbetet i uppdrag att utreda frågan. Då frågan av Riksantikvarieämbetet bedöms som brådskande förordar myndigheten det senare alternativet.

Riksantikvarieämbetet föreslår att myndigheten ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för museisektorns långsiktiga föremålsförvaring och vilken roll Riksantikvarieämbetet bör ta för att möta behoven inom ramen för verksamheten Svensk museitjänst.

⁴ MSB, Civilt försvar mot 2030 – ett totalförsvar i balans, Slutredovisning av regeringsuppdrag (Ju2022/01209/SSK), s. 133 - 135

Styrmedel och arbetssätt stärker kulturarvets position i samhällsutvecklingen

Förslag:

- Att anslaget 7:2, Bidrag till kulturmiljövård höjs permanent med 54 000 tkr årligen.
- Att den nationella kulturfastighetsstrategin utvärderas.
- Att de finansiella förutsättningarna för förvaltare av statliga kulturfastigheter ses över och att anslagen anpassas till faktiskt bestånd och konstaterade underhållsbehov.

Myndigheten ska enligt sin instruktion särskilt:

- följa upp och utvärdera styrmedel och arbetssätt inom sitt verksamhetsområde och vid behov föreslå åtgärder för utveckling av detta

De ekonomiska styrmedel som står till kulturmiljövårdens förfogande räcker till allt mindre

Riksantikvarieämbetet förfogar över flera bidrag som används för angelägna ändamål i kulturarvsarbetet. Det största, och därmed mest betydelsefulla, är anslaget 7:2, Bidrag till kulturmiljövård. Vår bidragsgivning inom ramen för anslaget 7:2 tillsammans med den kyrkoantikvariska ersättningen och statens fastighetsverks anslag 1:10, Bidragsfastigheter är stommen i det statligt finansierade kulturmiljöarbetet som berör det byggda kulturarvet. Vid sidan av dessa anslag spelar också anslagen för skydd respektive vård av värdefull natur en viktig roll för förvaltningen av kulturpräglade landskap i landets naturreservat.

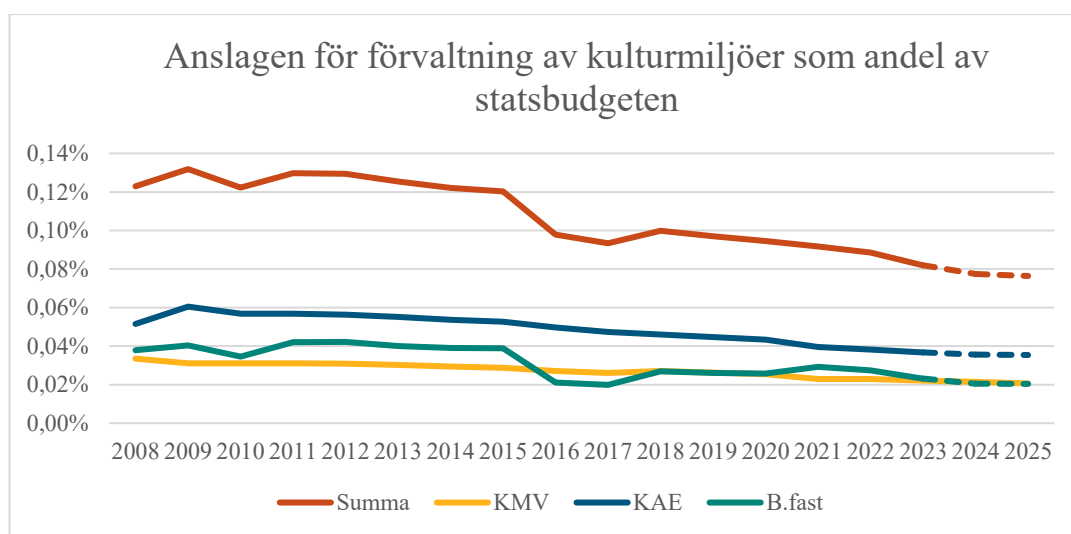
Tabell 2. Anslagen för kulturmiljövård, belopp 2023 och utveckling sedan 2008.

Anslag	Belopp, statsbudgeten 2023, tkr	Utveckling sedan 2008
Bidrag till kulturmiljövård	276 042	8%
Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000	16%
Bidragsfastigheter	290 000	0%
Summa:	1 026 042	9%

De tre anslag som står till buds för förvaltning av det byggda kulturarvet utgör ett sammanhängande system genom att förändringar i ägarstrukturen i beståndet innebär att kostnader förs mellan anslagsposterna. När ett statligt byggnadsminne avvecklas minskar kostnaderna i anslaget bidragsfastigheter samtidigt som anspråken på bidrag till kulturmiljövård ökar. Det samma gäller i de fall Svenska kyrkan avyttrar en kyrkobyggnad med kulturhistoriska värden. Systemet som helhet uppvisar tydliga brister i såväl styrning som finansiering.

I en tid där hushållens ekonomi blir mer ansträngd spelar kulturmiljöerna i människors närhet en viktig roll som källa till rekreation och upplevelser som är tillgängliga oavsett ekonomiska förutsättningar. Kulturarvet och kulturmiljöerna är också viktiga för att skapa gemenskap och en känsla av samhörighet, inte minst när omvärlden ter sig allt mer osäker. Att samhället avsätter resurser som möjliggör ett kulturmiljöarbete i linje med de mål för kulturmiljöarbetet som riksdagen antog 2013 är centralt. Det är också en förutsättning för att staten ska kunna verka i linje med målsättningen att vara föredömlig i sin fastighetsförvaltning.

Förvaltningen av landets kulturmiljöer står inför stora utmaningar. Klimatförändringarna påkallar ett accelererat klimatanpassningsarbete, det förändrade säkerhetsläget föranleder investeringar i ökad säkerhet och angelägna energieffektiviseringsåtgärder förväntas ta stora resurser i anspråk. Samtidigt räcker tilldelade medel till allt mindre i takt med ökade kostnader. Under de senaste decennierna har bidrag till kulturmiljövård ökat marginellt, den kyrkoantikvariska ersättningen varit oförändrad sedan 2010 och anslaget till bidragsfastigheter har varierat, för att inför budgetåret 2023 vara på samma nivå som 2008. Alla tre anslagen har genom att de inte räknats upp i takt med kostnadsutvecklingen i samhället kommit att urholkas och utgör med tiden en allt mindre del av den samlade statsbudgeten. Samtidigt har det inte gjorts några genomgripande förändringar i de övergripande målsättningarna för kulturmiljöarbetet eller förvaltningspolitiken.

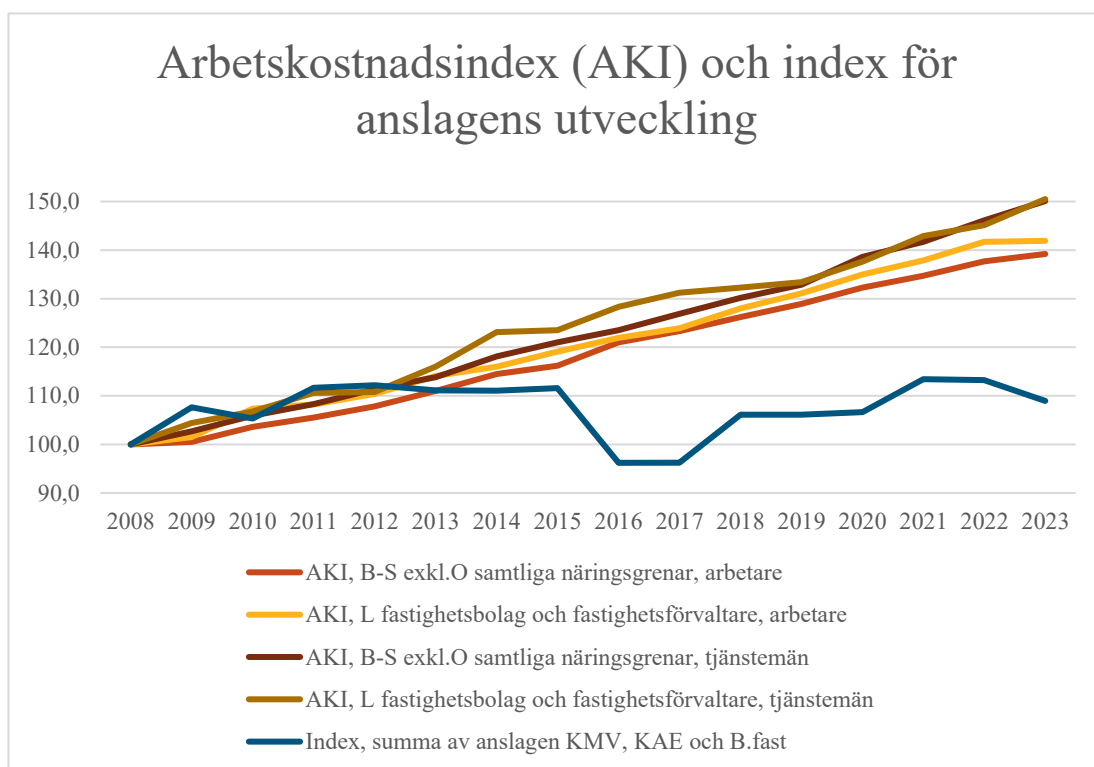
Figur 1. Budgeterat anslag för Bidrag till kulturmiljövård (KMV), Kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) och Bidragsfastigheter (B.fast) som andel av statsbudgetens utgifter 2008 till 2025.

Källor för grunddata: 2008 - 2021 ESV, Årsutfall för statens budget – öppna data, Utgifter 2021 — definitiv. 2022 – 2025 Regeringens proposition 2022/23:1.

Som framgår av diagrammet ovan har summan av anslagen som kan användas för förvaltning av kulturmiljöer mellan åren 2008 till 2023 minskat från ca 1,2 till 0,8 promille av statsbudgeten. Skillnaden motsvarar ca 512 miljoner kronor för budgetåret 2023.

En stor del av de åtgärder som bidragen finansierar genomförs av aktörer på den privata marknaden efter upphandling. Den största delen av kostnaderna utgörs av arbetskostnader.

Kostnadsutvecklingen på den svenska arbetsmarknaden har under perioden 2008 till 2022 varit i storleksordningen 50% för tjänstemän och ca 40% för arbetare. Anslagen har under samma period höjts med cirka 9%.

Figur 2. Arbetskostnadsindex i privat sektor och index för utvecklingen av anslagen Bidrag till kulturmiljövård (KMV), Kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) och Bidragsfastigheter (B.fast).

År 2008 = 100.

Källor för grunddata:

- Index för anslag, 2008 - 2021 ESV, Årsutfall för statens budget – öppna data, Utgifter 2021 — definitiv, 2022 – 2023 Regeringens proposition 2022/23:1.

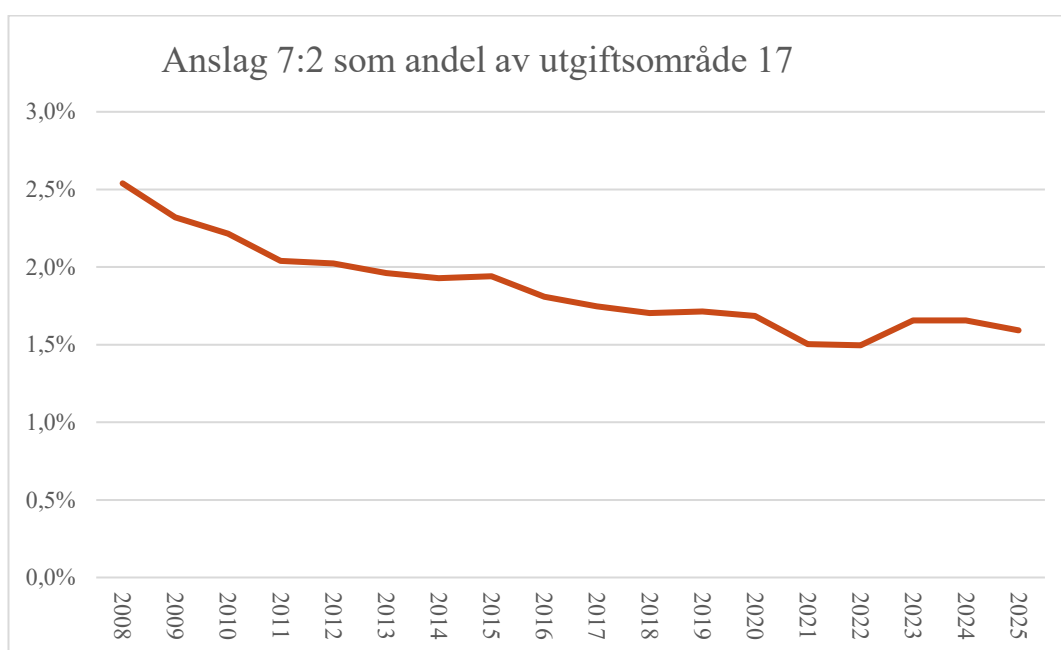
- Arbetskostnadsindex, SCB Arbetskostnadsindex för arbetare respektive tjänstemän, privat sektor (AKI) efter näringsgren enligt SNI 2007. Uppdaterad 2023-01-30. Månad 2008M01 - 2022M11. Definitiva siffror 2008 – 2021, Preliminära siffror 2022 (2022M01) och 2023 (2022M11).

Sammantaget konstaterar Riksantikvarieämbetet att förutsättningarna för att nå de mål som kulturmiljöarbetet ska bidra till mot bakgrund av ovanstående blir allt sämre. I det följande redovisas de behov som Riksantikvarieämbetet ser för anslaget 7:2 och i förvaltningen av de statliga byggnadsminnena. Den kyrkoantikvariska ersättningen är under 2023 föremål för utvärdering genom regeringsuppdrag till Riksantikvarieämbetet och redovisas därför inte här.

Anslag 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

"Bidraget till kulturmiljövård är av grundläggande betydelse för kulturmiljöarbetets måluppfyllelse och möjliggör ett brett förvaltande av kulturarvet. Det utgör även i många fall en förutsättning för det civila samhällets möjlighet att bevara, använda och utveckla kulturmiljöer."⁵

Anslaget har i princip varit oförändrat under hela 2000-talet. Den urholkning av anslagets köpkraft som pågått de senaste 20 åren har gjort att flera av de ändamål som bidraget är tänkt att gå till får stå tillbaka till förmån för akuta vårdinsatser i framförallt byggnadsminnen. Det finns angelägna behov, bland annat av nya och uppdaterade kunskapsunderlag, inte minst mot bakgrund av allt mer trängande behov av energieffektiviseringsåtgärder och klimatanpassning. Den postmoderna bebyggelsen är underrepresenterad i beståndet av byggnadsminnen. Förmågan att bidra till bevarandet av denna genom byggnadsminnesförklaring på frivillig basis saknas dock då möjligheterna att bidra till antikvariska merkostnader är starkt begränsad.

Figur 3. Anslag 7:2, Bidrag för kulturmiljövård som andel av utgiftsområde 17 i statens budget.

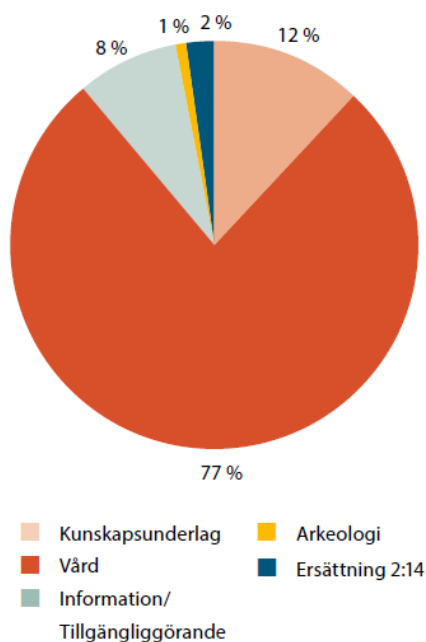
Källor för grunddata: 2008 - 2021 ESV, Årsutfall för statens budget – öppna data, Utgifter 2021 — definitiv.

2022 – 2025 Regeringens proposition 2022/23:1.

I uppföljning av länsstyrelsernas fördelning av bidraget syns att en ökande andel av bidraget går till vårdinsatser i skyddade miljöer och att en minskande andel av bidraget går till de övriga ändamål som bidraget enligt förordning kan fördelas till. Länsstyrelserna uttrycker att det finns stora utmaningar i fördelningen av bidraget då nuvarande nivå på anslaget inte följt kostnadsökningar för bland annat material och arbete. Följden blir att kulturmiljöbidraget kan svara för allt mindre delar av behoven avseende att bevara och utveckla kulturmiljöer i länen. Lagskyddad bebyggelse och miljöer kan därmed riskera att stå utan bidragsmedel i händelse av större och akuta insatser. Det hämmar även möjligheten att arbeta med

⁵ Regeringens proposition 2016/17:116, Kulturarvspolitik. S. 141.

nybildandet av kulturresevat samtidigt som utrymmet att i större mån bredda bidragsgivandet till värdefulla kulturmiljöer utan skydd minskar.

Figur 4. Länsstyrelsernas beslut om fördelning av bidrag till kulturmiljövård 2022. Olika åtgärder.
Källa: Riksantikvarieämbetets årsredovisning 2022

Sammantaget kan konstateras att samhällets förmåga att skydda kulturvärden i bebyggelse och landskap samt att bidra till att dessa blir en resurs för en hållbar samhällsutveckling är allt mer underminerad. Riksantikvarieämbetets förmåga att verka samlande och pådrivande i funktionshindersfrågor gentemot kulturmiljösektorn påverkas också i och med att de medel som finns tillgängliga för tillgängliggörande av kulturmiljöer räcker till allt mindre. Konsekvenserna av underfinansieringen är att kulturarvet inte tas tillvara och blir den resurs för social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet som det skulle kunna vara.

Riksantikvarieämbetet bedömer att anslaget 7:2 (ramanslag) behöver förstärkas permanent med 54 miljoner kronor årligen för att täcka de mest grundläggande behoven.

Tabell 3. Sammanställning över föreslagen nivå i anslaget 7:2 (tkr).

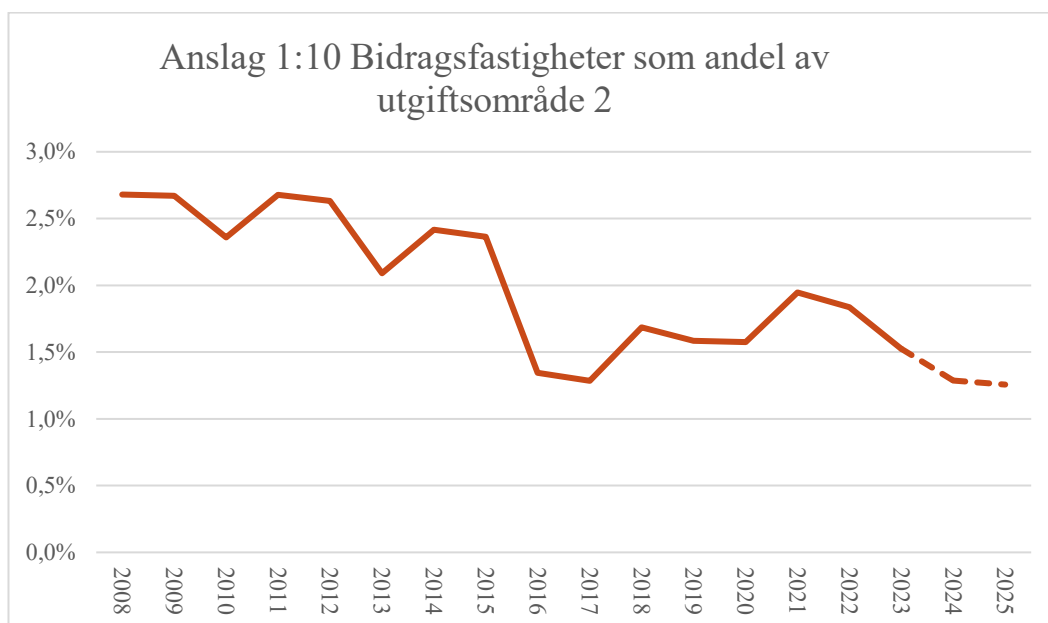
	2022 Utfall	2023 prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Utgiftsområde 17, anslag 7:2 Bidrag till kulturmiljövård	275 846	278 237	330 000	330 000	330 000
Varav ap.1, Bidrag till kulturmiljövård	266 846	269 237	319 000	319 000	319 000
Varav ap.2, Bidrag till kulturarvsarbete	9 000	9 000	11 000	11 000	11 000

Förvaltningen av statliga byggnadsminnen uppvisar brister

Riksantikvarieämbetets tillsyn av statliga byggnadsminnen visar att ett flertal inte förvaltas på ett sätt som är förenligt med skyddsbestämmelserna. Eftersatt underhåll har kunnat konstateras i flera fall. Under senare år har flera förvaltande myndigheter, däribland Fortifikationsverket, Statens fastighetsverk och Trafikverket uttryckt behov av att avyttra eller häva statliga byggnadsminnen. Bristande resurser är den främsta anledningen, särskilt för Statens fastighetsverks så kallade bidragsfastigheter.

Vid sidan av de brister Riksantikvarieämbetet noterar i vår tillsyn ser vi att passiv förvaltning av vissa statliga kulturfastigheter nu börjat leda till att man av säkerhetsskäl tvingats begränsa allmänhetens tillträde. En sådan utveckling innebär negativ påverkan på allas möjlighet att ta del av och delta i kulturarvet, besöksnäring, friluftslivet och möjligheterna att använda kulturarvet som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser. Riksantikvarieämbetet finner denna utveckling mycket olycklig.

Riksantikvarieämbetet har också noterat att statliga byggnadsminnen som inte längre används i statens verksamhet, till exempel släckta fyror, inte förs över till Statens fastighetsverk. Att förvaltningen i dessa fall kvarstår hos myndigheter som inte har i uppdrag att förvalta fastigheter för andra behov än den egna verksamheten leder till svårigheter att prioritera skötseln av objekten. Statens fastighetsverk saknar i dag resurser att ta emot dessa statliga byggnadsminnen.

Figur 5. Anslaget för bidragsfastigheter som andel av utgiftsområde 2.

Källor för grunddata: 2008 - 2021 ESV, Årsutfall för statens budget – öppna data, Utgifter 2021 — definitiv. 2022 – 2025 Regeringens proposition 2022/23:1.

Den anpassning av beståndet av statliga byggnadsminnen som beskrivs i propositionen 2016/17:116 Kulturarvspolitik har inte genomförts i sådan utsträckning att besparingar motsvarande den reella anslagsminskningen uppnåtts. Det är, enligt Riksantikvarieämbetets uppfattning, tveksamt om en så stor minskning av beståndet ens är möjlig att genomföra med bibehållande av nuvarande riksdagsbundna mål. Att avyttra fastigheter som saknar förutsättningar att bära sina egna kostnader tar i bästa fall lång tid och är i sämsta fall inte

genomförbart på grund av bristande efterfrågan. Att hantera de bristande resurserna genom avyttring eller passiv förvaltning löser därmed inte resursfrågan inom överskådlig tid.

Riksantikvarieämbetet vill även betona att avyttring av statliga byggnadsminnen, från exempelvis Statens fastighetsverk, innebär att de blir enskilda byggnadsminnen. Det innebär ökade behov av bidrag ur anslaget 7:2, Bidrag till kulturmiljövård. Något som även blir konsekvensen om fornlämningar eller fornlämningsområden avyttras om dessa fortsatt ska vara en resurs för samhället. Anslaget 7:2 är, som framgår ovan, redan mycket ansträngt och kan inte i dagsläget anses tillräckligt för att nå de nationella målen för kulturmiljöarbetet, än mindre bära kostnaderna för ytterligare en stor mängd objekt.

Förutsättningarna för förvaltningen av de statliga kulturfastigheterna behöver ses över i syfte att säkerställa att de styrmedel som finns är ändamålsenliga och resulterar i önskvärd måluppfyllelse, såväl för tillämpliga kulturpolitiska mål, kulturmiljömålen som för målen inom förvaltningspolitiken. Finansieringen av förvaltningen behöver ses över och medelstillelningen justeras i relation till faktiskt bestånd och konstaterade underhållsbehov. Det gäller i synnerhet fastigheter med små eller inga hyresintäkter och oavsett om fastigheterna förvaltas av Statens fastighetsverk eller någon annan myndighet.

I den riksdagsbundna strategin för statens förvaltning av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter⁶ framgår att regeringen vid behov kan komma att ge i uppdrag till vissa statliga myndigheter att utvärdera effekterna av kulturfastighetsstrategin. Statskontoret, Ekonomistyrningsverket och Riksantikvarieämbetet nämns som exempel på myndigheter som kan få sådana uppdrag. Riksantikvarieämbetet ser det som angeläget att ett sådant utvärderingsuppdrag ges till någon av nämnda myndigheter. I uppdraget skulle även kunna ingå att utreda hur en långsiktig lösning för förvaltningen av Visby ringmur kan åstadkommas.

Riksantikvarieämbetet vill påtala att det föreligger ett stort behov av att utvärdera kulturfastighetsstrategin och föreslår att regeringen formulerar ett regeringsuppdrag för detta ändamål.

Vidare föreslår Riksantikvarieämbetet att de finansiella förutsättningarna för förvaltare av statliga kulturfastigheter ses över och att anslagen anpassas till faktiskt bestånd och konstaterade underhållsbehov.

⁶ Regeringens proposition 2016/17:116, Kulturarvspolitik. s. 160.

Det vi gör, gör vi effektivt och till nytta för andra.

En ny arbetsplatsstrategi

Under 2023 kommer Riksantikvarieämbetet att formulera en ny arbetsplatsstrategi. Strategin avser att möta de förändringar som pandemin inneburit i synen på var arbete utförs och hur kontorsarbetsplatser bäst utformas för att motsvara behoven. Syftet är att ta tillvara de möjligheter som nya förutsättningar för platsoberoende arbete innebär samt att stärka myndighetens attraktionskraft som arbetsgivare.

Myndighetens anställda har genom en distansarbetspolicy med tillhörande distansarbetsavtal erbjudits att arbeta på distans upp till 49% av sin arbetstid. Förändringen har tagits emot väl av de anställda och en stor del av personalstyrkan utnyttjar denna möjlighet. Som en följd av detta ser myndigheten att behoven av kontorsyta med all sannolikhet kommer att minska under perioden 2024–2026. Arbetet med arbetsplatsstrategin syftar, bland annat, till att konkretisera i vilken omfattning och i vilka lokaler ytorna kan minskas. Myndigheten kommer att i budgetunderlaget för åren 2025–2027 återkomma med en mer detaljerad redovisning av de förändrade lokalbehoven.

Ekonomiska förutsättningar och budgetförslag

Avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4. Beräknad budget för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras 2022-2024 (tkr).

	Balanserat resultat 2022-12-31	Prognos resultat 2023	Beräknade intäkter 2024	Beräknade kostnader 2024	Beräknat resultat 2024	Beräknad utgående balans 2024
Verksamhet med full kostnadstäckning						
Museitjänster	1 597	-1 910	36 913	-39 827	-2 914	-3 227
Butiksförsäljning besöksmål	-3	-1	874	-866	8	4
Summa	1 594	-1 911	37 787	-40 693	- 2 906	-3 223
Offentligrättslig verksamhet						
Statliga utställningsgarantier	394	-160	800	-517	282	516

Svensk Museitjänst

Svensk Museitjänst överfördes från Riksarkivet till Riksantikvarieämbetet 2010. Verksamhetens ackumulerade underskott uppgick då till 19 700 tkr. Sedan 2011 har resultaten varit positiva. Verksamheten är ekonomiskt stabil men det behövs satsningar på säkerhetsområdet. Årets resultat för Svensk Museitjänst är cirka 3,1 miljoner kronor och det ackumulerade underskottet är nu helt borta och vi har en positiv ingående balans för 2023 på ca 1,6 miljoner kronor. Det beräknade negativa resultatet för 2023 och 2024 beror på ökade kostnader i förhyrning av verksamhetens lokaler som ännu inte kunnat föras vidare till hyresgästerna på grund av avtalens löptider. Efter omförhandling av avtal med verksamhetens kunder kommer verksamheten att återigen uppvisa ett balanserat resultat.

Butiksförsäljning

Butiksförsäljningen vid myndighetens besöksmål har sedan 2019 en ekonomi i balans. Under 2020 och 2021 stängde dock verksamheten under delar av året på grund av pandemin, vilket påverkade omsättningen negativt. 2022 var mer av ett normalår och butiksförsäljningen uppvisar för 2022 ett överskott på 59 tkr.

Statliga utställningsgarantier

Uppgiften att handlägga statliga utställningsgarantier fördes över från Statens kulturråd till Riksantikvarieämbetet den 1 januari 2018. Det ekonomiska målet är full kostnadstäckning. Intäkterna avseende handläggning av statliga utställningsgarantier var under 2022 högre än kostnaderna.

Finansiering och ekonomiska villkor

Tabell 5.Förslag till finansiering 2024–2026.

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026
Anslag					
UO 17 07 001:1 Riksantikvarieämbetet	275 753	279 669	294 128 ⁷	300 845 ⁸	300 845 ⁹
UO 17 07 001:2 Kulturarvs-IT	10 633	10 827	11 140 ¹⁰	11 394 ¹¹	11 394 ¹²
UO 17 07 002:1 Bidrag till kulturmiljövård	266 846	267 042	319 000	319 000	319 000
UO 17 07 002:2 Bidrag till kulturarvsarbete	9 000	9 000	11 000	11 000	11 000
UO 17 07 004:1 Bidrag till arbetslivsmuseer	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
UO 17 01 004:10 FoU-insatser inom kulturområdet	20 791	20 176	20 540	20 540	20 540
Avgiftsinkomster som disponeras					
Museitjänster, SMT	29 224	34 045	35 681	38 860	39 272
Butiksförsäljning besöksmål	747	845	874	887	895
Statliga utställningsgarantier	982	800	800	1 000	1 000
Övriga inkomster som disponeras					
Bidragsintäkter	6 710	6 400	6 000	6 000	6 000
Entrémedel besöksmål	2 549	2 600	2 650	2 700	2 720
Övriga medel för finansiering av bidrag	662	836	410	266	130
Övriga inkomster	3 121	1 405	3 000	3 000	3 000
Summa finansiering	635 018	641 645	713 223	723 492	723 796

⁷ Motsvarar 286 008 tkr i 2023 års prisnivå

⁸ Motsvarar 294 128 tkr i 2024 års prisnivå

⁹ Anges i 2025 års prisnivå

¹⁰ Motsvarar 10 827 tkr i 2023 års prisnivå

¹¹ Motsvarar 10 827 tkr i 2023 års prisnivå

¹² Anges i 2025 års prisnivå

Räntekontokredit

Räntekontokreditens föreslås för budgetåren 2024-2026 uppgå till 15 000 tkr. På räntekontot finns också myndighetens oförbrukade bidrag som är hänförliga till den anslagsfinansierade verksamheten. Den föreslagna räntekontokreditens motsvarar behovet av kreditutrymme om återbetalning kommer ske av ett större oförbrukat bidrag under åren 2024 - 2026.

Tabell 6. Räntekontokredit i Riksgäldskontoret (tkr).

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräknat 2024
Maximalt utnyttjad räntekontokredit under året	0	0	0
Minsta behållning på räntekontot under året	38 511	38 112	38 112
Behållning på räntekontot i Riksgäldskontoret	61 074	60 000	60 000
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	0
Beslutad/föreslagen räntekontokredit	15 000	15 000	15 000

Investeringar i anläggningstillgångar

Tabell 7. Verksamhetsinvesteringar (tkr)

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026
Immateriella investeringar					
Datasystem, rättigheter m.m.	9 659	11 270	26 350	500	3 000
Materiella investeringar					
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	715	5 270	3 900	0	0
Byggnader, mark och annan fast egendom	5 806	3 300	6 150	2 500	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	0	0	0	0	0
Summa verksamhetsinvesteringar	16 180	19 840	36 400	3 000	3 000
Finansiering					
Lån i Riksgälden (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	16 180	19 840	36 400	3 000	3 000
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Anslag (efter medgivande av regeringen)	0	0	0	0	0
Summa finansiering	16 180	19 840	36 400	3 000	3 000

Investeringsbehoven är framför allt inom IT- och digitaliseringsområdet under kommande år.

Låneramen föreslås vara 100 000 tkr för budgetåren 2024 - 2026.

Tabell 8. Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr).

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026
IB lån i Riksgälden	72 535	69 560	74 963	96 661	80 993
Nyupplåning	11 320	22 255	36 400	8 500	3 000
Amorteringar	-14 295	-14 437	-14 702	-18 668	-18 000
UB lån i Riksgäldskontoret	69 560	74 963	96 661	80 993	65 993
Beslutad/föreslagen låneram	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Ränteutgifter/-intäkter	133	-1 058	-1 100	-1 090	-800
Summa amorteringar och ränteutgifter	-14 428	-15 495	-15 802	-19 758	-18 800
Finansiering av räntor och amorteringar					
Utgiftsområde 17 anslag 07 001	9 915	11 057	10 994	13 305	15 209
Övrig finansiering	4 513	4 438	4 808	6 453	3 591

Bemyndiganden

Bemyndiganden är en förutsättning för att kunna bevilja medel inom myndighetens bidragsgivning till fleråriga projekt. Bemyndigandena skapar också förutsättningar för nödvändig framförhållning gentemot de aktörer som beviljas medel.

I fördelning av anslaget 7:2 ap.1, Bidrag till kulturmiljövård, är bemyndigandet betydelsefullt för att möjliggöra bidragsgivning i fleråriga projekt. Detta avser såväl vård av, som information om, byggnader, landskap och fornlämningar. Dessutom är det av största vikt att kunna fatta tilldelningsbeslut under slutet av året för ärenden där förseningar uppstått i projektet, vilket inte minst är vanligt i samband med byggprocesser.

Riksantikvarieämbetet bedömer att bemyndiganderamen för anslag 7:2 ap.1 bör vara 90 000 tkr och avse åren 2023–2026. Beloppen för infriade åtaganden är indikativa.

Tabell 9. Bemyndiganden 2023–2024, exklusive anslagstilldelningen (tkr) för anslag 7:2 ap.1.

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026	Beräkning 2027-20xx
Ingående åtaganden	79 255	76 915	83 008	-	-	-
+ Nya åtaganden	64 269	76 200	74 453	-	-	-
- Infriade åtaganden	- 66 609	-70 107	-76 111	-	-	-
Varav infriade åtaganden av utestående åtaganden 2023	-	-	-76 111	-6 897	0	0
Utestående åtaganden vid årets slut	76 915	83 008	81 350	-	-	-
Tilldelad/föreslagen bemyndigande	90 000	90 000	90 000	-	-	-

Riksantikvarieämbetet föreslår att myndigheten ges bemyndigande även för anslag 1:4, Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet.

Vid fördelning av bidrag finansierade av anslaget är det angeläget att kunna fatta beslut om fördelning av medel under hösten året innan det år beslutet avser. Detta för att säkerställa att bidragsmottagarna kan bedriva verksamhet under hela det år som bidraget beviljats för. Det är också angeläget att kunna fatta beslut om projekt som sträcker sig över mer än ett år då forskningsprojekt inte sällan bedrivs under längre tid än ett år. Riksantikvarieämbetet noterar att konstruktionen med bemyndigande rörande medel för forskning som utlyses är vanlig hos andra myndigheter.¹³

Redovisningen i tabellen nedan bygger på att årligt beslut om fördelning av bidraget fattas vid en tidpunkt då regeringsbrevet för det år som beslutet avser inte är beslutat (det förutsätter för 2023 ändringsbeslut avseende myndighetens regleringsbrev för 2023, något som myndigheten avser framställa om).

I och med att bemyndigandet inte funnits tidigare kommer behovet av bemyndigande vara som störst under 2024. Behovet kommer från och med 2026 att vara i nivå med det som föreslås för 2023 i tabell 10.

Tabell 10. Bemyndiganden 2023–2024, exklusive anslagstilldelningen (tkr) för anslag 1:4.

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026	Beräkning 2027-20xx
Ingående åtaganden	0	0	19 000	-	-	-
+ Nya åtaganden	0	19 000	19 000	-	-	-
- Infriade åtaganden	0	0	-14 000	-	-	-
Varav infriade åtaganden av utestående åtaganden 2023	-	-	-14 000	-3 000	-2 000	0
Utestående åtaganden vid årets slut	0	19 000	24 000	-	-	-
Tilldelad/föreslagen bemyndigande	0	19 000	24 000	-	-	-

¹³ Se t.ex. regleringsbrev för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, anslag 2:4 ap.5, Konkurrensverket, anslag 1:14 ap.1 respektive Naturvårdsverket, anslag 1:5 ap.1.